

سُورَةُ الْاَنْبِيَاءِ
Suuraa Anbiya`aa

*Dura dursoo suuran tun {suuratul'anbiyaa'}
je'anti

قبل كل شيء هذه سورة الأنبياء

*Isiin suuraa makkati, tan odoo nabi Mu-
hammad hijraan bayin buute.

هذه سورة مكية نزلت قبل هجرة النبي

Aayaanni isi'ii dhibbaafii kudha lama {112}.

وآياتها {112}

*Lakkooyi isi'ii diiddamii tokko {21} .

وترتيبها 21

*Isiin eega suuratu ibraahiimii buute.

نزلت بعد سورة إبراهيم

*Jalqabni maqaa Rabbii gudda'aatii,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Dhiyaate.

أَقْرَبَ

*Ilmaan namaatif.

لِلنَّاسِ

*Waytiin isaan waan addunya'arratti dala-
ganirraa gaafataman, sun guyyaa qiya-
ama'aatii,

حِسَابِهِمْ

*Isaanii guyyaa san dagatee jiru.

وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ

1} *Isaanii guyyaa saniif qoppaayu'urraa
gara gale, amanuu didanii, wanni guyyaan
qiyaama'aa dhiyaate je'eef, wanni dhufaa
taa'u, odoo fagollee taatee dhiyoo jecha'aafi .

مُعْرِضُونَ ﴿١﴾

*Yoo qur'aanarraa suuran haaroyni, takkaa
aayanni haaroyni Rabbii isaanirraa bu'ee isa-
anitti dhufe, isaan gorsu'uuf, haqa isaan yaa-
dachiisu'uuf ,

مَا يَأْتِيهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّن رَّبِّهِمْ مُّحَدَّثٍ

2} *Isaanii taphatu malee, hin dhaggeeffatan.

إِلَّا أَسْتَمِعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٢﴾

*Isaanii qalbiin isaanii makgnaa qur'aanaa

لَا هِيَ قُلُوبُهُمْ

beekhuu dagattu, hoggaa qur'aanni isaanirratti qara'ame makgnaa isaa gad qa-
banii laalanii hin gorfamaniin jechu', isaan yoo qur'aana dhaggeeffatan dhage-
ytii waan inni je'u qeebalu'uu, kan makgnaa isaa hubatu'uu hin dhaggeeffatanii,
allaaggaxuu, yookaa qishna'aaf dhaggeeffatan,

*Ormi kuffaaraa, maqoo bayanii dubbii dho-

وَأَسْرُوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا

ysa'aa waliin je'an, wanni isaan waliin je'an :

*Si inni kun nama akka keessaniiti malee wahi malaayka'aa, Muhammad namuma falfala'aa,

*Si sihrii,falfala inni isinitti fide jala deemtanii? ni qeebaltanii?,

3} *Odoo isin, akka falfala taye beytanuu? Agartanuu.

*Wanni nabiin orma kuffaratiin je'e: Rabbiin kiyya kan isinitti na erge isa waan dachi'ii samii keessatti je'amu hunda beekhu,

*Inni kan waan isin jettan hunda dhagayu,

4} *Kan waan isin dalaydan hunda beekhu.

*Takkaa kuffaarri akki je'e :wanni dhufeen,

waan birzaazan, takkaayuu abju'uun argan,kan walitti makhame ,kan fassaruu hin dandeenye, kan Rabbiin isarrattin buusin, kan inni if biraa kaasee je'u je'an, waan duraan je'anirraa deebi'anii, duraan wanni Muhammad dhufeen,falfala je'an, tayu'uuf dinnaan, lakkii birzaaza je'an ,ammas tayu'uuf dinnaan wanni je'an,

*Waan kana Rabbiin hin buufnee Muhammada if biraa kaasee je'e,

*Inuma inni wallisa'aa, waan hin taane namatti fakeessaa, sanii mitii,

*Mukgjizaa biraa haa nuu fiduu ,

5} *Mukgjizaa akka anbiyoonni duraa fide

,tan akka mukgjizaa nabi saalih tan gaala dhagaa keessaa Rabbiin baasef, tan akka ulee nabi muusa'aatifii harka isaa , duuba isaan mukgjizaa Rabbiin nabi Muhammadii kenne tan mukgjizaa anbiyoota durii kennerra caaltu, dhugo'oomsuu didanii, mukgjizaa biraa barbaannan, Rabbiin akki je'e

*Warri biyyaa, kan isaan dura dabre kan-

neen mukgjizaa akkanaa nuu fidi ni amannaa je'anii ergamoota isaanirra barbaadan, duuba nuti mukgjizaa isaanii kenninaan hin dhugo'oomsinee hin amannee tanaaf,

*Lafarraa isaan fin'ee,

هَلْ هَذَا الْإِنشَاءُ مِثْلَكُمْ

أَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ

وَأَنْتُمْ تَبْصُرُونَ ﴿٣﴾ قَالَ

رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

وَهُوَ السَّمِيعُ

الْعَلِيمُ ﴿٤﴾

بَلْ قَالُوا أَضَعَفْتُ أَحَلِيمٍ

بَلْ أَفْتَرْتَهُ

بَلْ هُوَ شَاعِرٌ

فَلْيَأْتِنَا بِنَايَةٍ

كَمَا أُرْسِلَ الْأُولُونَ ﴿٥﴾

مَاءَ أَمْنَتَ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ

أَهْلَكْنَاهَا

6} *Si isaan yoo mukgjizaa isaan barbaadan kennineef ni amananii? Hin amanan jechu' .

أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

*Anbiyoota si dura ergine dhiira beekkomsa keenya kennineef ergine malee malaayka-adhaa mitii ,

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ

*Warra waan san beekhu, kan akka warra

فَسْتَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ

towraatifii injiil beekhuu gaafadhaa, isin orma islaamarra isaan dhugo'oom-sitanii yaa warra Rabbitti kafare isaan gaafadhaa akka Rabbiin nama dhiiraa malee malaaykaa, takkaa namatti hin ergin isiniif himanii,

7} *Yoo ifii teessanii Rabbiin dhiiruma malee, dhalaa, yookaa malaaykaa, jinnii, namatti hin erguu kan wallaaltan taatan.

إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

*Ammallee ergamoota keenya san qaama

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا آلَايَا كُنُوزِ الطَّعَامِ

waan yaanne, isaan hin goone, akka malaayka'atti, ergamoonni keenya warruma qaamni isaanii qaama namaa kan akkuma nama kaanitti nyaatanii, dhuganii, nama keessa yaa'an, wanni nama kaanin adda tayaniin, Rabbiitu malaaykaa isaanitti ergee, kitaaba isaanirratti buusee, gabroota kiyya, diin kiyya barsiisaa je'ee erge,

8} *Isaan warra hin duune , kan zalaalamii addunyaa tana keessa taa'uu miti , isaan akkuma nama biratti ,hanga taa'an addunyaa tana keessa taa'anii eega sanii du'an.

وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ﴿٨﴾

*Duuba jara ergine san, namni itti ergine isaan dhugo'oomsuu dinnaan baallama nama isin kijibsiise balaa isinitti buufna jennee ,ergamoota keenyaf seenne, isaanif dhugo'oomsine, isaanii dirmatu'uun,

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ

*Duuba ergamoota keenya nagaya baafnee,

فَأَنجَيْنَاهُمْ

*Nama feenu warra isaan dhugo'oomses nagaya baafnee

وَمِنْ نَشَاءٍ

9} *Warra ergamoota keenya kijibsiise, lafarraa fin'e, yookaa balleessine .

وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ﴿٩﴾

*Dhugumaan kitaaba isinii buufne,

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا

*Kitaaba diin keessan, guddinni keessan keessa jiru, kan namni waan inni dhufeen qe-ebalee itti dalage, addunya'aa aakhira'atti, gu-

فِيهِ ذِكْرُكُمْ

rra guddaa argatu,

10} *Si ayli'in laaltanii itti amantanii waan inni dhufeen qeebaltanii ittin dalaydanii?

*Biyya hedduu balleessine,

*Biyya Rabbitti kafarte,tan ergaa isaa qeeb-aluu didde,

11} *Tan eega isii balleessinee, ummata bi-
raa finnee, bakka isaanii buufne.

*Warri biyya kafartee sun, hoggaa balaa nu-
ti ganda isaanitti buufne argan,

12} *Ka'aniiti,ganda san keessaa ori'an nu
jalaa bayu'uu jecha,duuba malaaykan qishn-
a'aa jecha, wanni isaanin jettu .

*Hin ori'inaa,hin baqatinaa, eessatti dhe-
ysitan?.

*Waan Rabbiin isiniin qananiise keessatti
deebi'aa,

*Mana keessanitti deebi'aa,

13} *Akka namni waan qabne,waa isin ka-
dhatu akkuma duritti,isin warra horii qabu ,
kan namaa waa kennuu, kana hunda malaa-
ykan qishna'aaf isaan xiqqeessu'uuf, akkas
isaanin jetti.

*Duuba ummanni sun balaa jalaa hin baa-
nuu hubannaan, balleessaa fudhatanii akki
je'an:

*Yaa badii teenya ,

14} *Nuti warra Rabbitti kafaree if miidhe ,
kan sanii jecha, balaa yookaa azaaba nutti
buuse.

*Duuba dilii ifitti beekhanii, nuti warra if
miidhe jechuun, afaan isaanitii hin buune ,

*Hanga akka midhaan haamamee goonetti,

15} *Dhumanii, dhabamanii

أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ

كَانَتْ ظَالِمَةً

﴿١١﴾ وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ

فَلَمَّا أَحْسَوْا بِأَسْنَا

﴿١٢﴾ إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْضُونَ

لَا تَرْكَبُوا

وَارْجِعُوا إِلَىٰ مَا أْتَرَفْتُمْ فِيهِ

وَمَسْكِنِكُمْ

﴿١٣﴾ لَعَلَّكُمْ تُشْعَلُونَ

قَالُوا

يَوَيْلَنَا

﴿١٤﴾ إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَتُهُمْ

حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا

﴿١٥﴾ خَمِيدِينَ

*Sami'iifii dachii,

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ

*Waan isaan lamaan jiduu jiru hin uumne,

16} *Taphaaf,wanni uumnef ragaa dandeytii

وَمَا يَنْبَغِي لِعِبِيدِ ۞

teenyaa godhu'uufi,ammallee akkan gabroottan kiyyaan qananiisu'uufi,akka namni waan uumame, kan arge,nama akkatti isii uume beekhee, waan isaaf uume nyaatee dhugee, galata isaa galchu'uufi ,takkaayuu gabbaruufi. Rabbiin nama inni jaartii qaba, ilmoo qaba je'urratti deebisee akki je'e.

*Odoo waan taphaa ,kan nama dagu, kan akka jaarti'ii,ilmo'oo, silaa qabaatuu feenee

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهَوًا

*Silaa ifuma biraa, waan akka hguurulkgi-inifii, malaaykaa fa'arraa, godhanna,

لَا تَتَّخِذُهُ مِنْ لَدُنَّا

17} *Yoo jaarti'iifii ilmoo godhatuu feene , haa tayuu nuti ilmo'oofii jaartii godhatuu hin feene .

إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ ۞

*Nutu haqaan, takkaayuu iimaan darbanna

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ

*Khijiba takkaayuu kufrii darbanna ,

عَلَى الْبَاطِلِ

*Duuba mataa keessa dhayeeti ajjeesee de-emsise,

فَيُدْمِغُهُ

*Duuba akkasitti kijibni yookaa baaxilli de-eme dhabama,

فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ

*Isin warri Rabbiin ilmoo qaba je'u azaaba jaba'aatu isiniif jira

وَلَكُمْ الْوَيْلُ

18} *Waan Rabbiin jaartii qaba,ilmoo qaba jettaniif, sun waan isaan hin mallee.

مِمَّا نَصِفُونَ ۞

*Namni sami'iifii dachii keessa jiru hundi, kan Rabbiiti, isaatu uume, isaatu qaba,

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

*Malaaykonni Rabbii kan isa biraa,

وَمَنْ عِنْدَهُ

*Ibaadaa Rabbirraa ifin guddisan ,

لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ

19} *Ammallee hin dadhaban .

وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ۞

*Halkanii guyyaa tasbiihga Rabbiiti godhanii,

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ

20} *Hogguma takka irraa haran baafatan ta-

لَا يَقْتُرُونَ ۞

sbiihgni malaaykaa biratti, akka hafuura baafatuu keenyati, kan wanni takkal-
leen hafuura baatu'urraa nun dhoowwine , isaanis wanni tasbiihgarraa isaan
dhoowwu hin jiru.

*Si ormi kuffaaraa sun, lafarraa Rabbi godh-
atani? ziqiyaafii, waan akka meetaa fa'arraa,
dachii keessaa qotanii baasanii tolfatanii?,
21} *Kan Rabbiin isaan tolfatan sun , warra

أَمِ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِّنَ الْأَرْضِ

هُم يُشْرُونَ ﴿٢١﴾

du'e jiraachisu nama waa jiraachisu, waan isaan Rabbi je'anii ibaadaniirraa hin
qaban jechu' , ammoo nama waan jiraachisu malee Rabbi hin tayuu, akkamitti
sanama taabota humnan qabne gabbaran, takkaayuu Rabbi tokkichatti qinde-
essan , Rabbi tokkicha malee Rabbiin biraa hin jiruu .

*Odoosami'iifii dachii keessa, Rabbi tokk-
ichaa malee, Rabbiin biraa wajji jiraatee,
*Silaa sami'ii dachiin, akkaataa laallee

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ

لَفَسَدَتَا

garru kanarraa baati, ni baddi waan wal diddaan dhuftuuf jecha, waa uumu'uufii
waa oofuu keessatti, mee mootin lama, ganda, yookaa mandara tokko keessatti
argamuun ni tayaa ,

*Rabbiin waan isaan hin malle hundarraa
qulqullaaye,

فَسُبْحَانَ اللَّهِ

*Rabbiin arshii uume , arshii irra guddoo
waan Rabbiin uumeti , tan waan uumame
hundatti marsitu ,

رَبِّ الْعَرْشِ

22} *Rabbiin waan kuffaarri je'u takkaayuu
yaadu hundarraa qulqullaaye, inni shariika
yookaa hiriyaa qabaa isaan yaadanirraa il-
moo qabaa jaartii qabaa isaan je'anirraa qul-
qulluu, sun waan isaan hin malle .

عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٢٢﴾

*Rabbiin waan dalagurraa hin gaafatamu

لَا يُسْتَلُ عَمَّا يَفْعَلُ

maa kana guddiftee , kana xiqqeessite , maa kana duroomsitee, kana hiyyoo-
msite , maa kana ajjeeftee kana jiraachifte, maa kana fayyiftee kana dhukku-
bsachiifte, je'ee {isa xixu'uu jecha} namni isa gaafatu hin jiru, inni hin gaa-
fatamu,

23} *Ammoo gabroonni isaa, ni gaafataman,
kan waan gaarii dalageef sawaaba kennee,
kan waan hamtuu dalage qixaaxu'uu jecha.

وَهُمْ يُسْتَلُونَ ﴿٢٣﴾

*Si Rabbi achitti waan biraa Rabbi go-
dhatanii?,

أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً

*Jara Rabbii achitti waan biraa gabberuun akki jettu: mee waan jettanirratti ragaa yookaa daliila yookaa hujjaa fidaa ji'in, isaanuu fiduu hin dandayanii,

قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ

*Mee hunoo qur'aanni kanaa kan gorsa nama na wajjiin jiruu taye sun ummata kiyya ? kan oduun isaanii keessa jirtu akkuma oduun warra dur keessa jirtu ,

هَذَا ذِكْرٌ مَعِيَ

*Ammallee kunoo gorsi ummata na duraa

وَذِكْرٌ مِّن قَبْلِي

sun towraatiffii injiilii ammallee kitaabban biraatii wanni isin jettan , Rabbiin hiriya qabaan isin jettan,kitaabban san keessa inumaa hin jirtuu wanni keessa jiru Rabbiin hiriya qabaatu'urraa qulqullaaye jechu'uu , isin Rabbiin shariika qabaa, hiriya qabaa, eessaa fiddan? ji'in,

*Irra hedduun kuffaaraa towhiida Rabbii hin beekhan, waan isaan maluuffii waan kaan addan beekan,

بَلْ أَكْذَبْتَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ

24}*Isaan ayli'in laalanii tokkummaa Rabbii baru'uudharraa gara galan, isaan akka hori'itii, dhuga'aafii kijiba addaan hin beekhan waan Rabbii keessatti haqarraa fago'u, hin argan.

فَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

*Nuti si dura ergamuma tokkollee hin ergine

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ

*Yoo ergamoota itti dhaamne taate malee,

إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ

25}*Na malee Rabbiin biraa hin jiruu, anuma ibaadaa gabbaraa, tokkummaa kiyya yaadaa , nama, jenneen malee nama biraa hin ergine.

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾

*Ormi kuffaaraa,kan arabaa, gariin akki je'e :Rabbiin malaayka'arraa ilmoo qaba ,malaaykan dubra Rabbiiti je'e,

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا

*Rabbiin malaaykaa ilma godhatu'urraa qu-lqullaaye,

سُبْحٰنَهُ

26}*Malaaykan Rabbi biratti, gabroota Rabbiin guddise, kanneen Rabbiin ibaada'aaf uume.

بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾ لَا

*Waan Rabbiin je'e malee, dura dabranii waa takka hin je'an,

يَسْفُونَهُ بِالْقَوْلِ

27} *Malaaykonni waan dalagan mara, ajaja Rabbiitin dalagan.

*Rabbiin waan malaaykan dalaydee, dabarsite hunda beekha, ammallee waan isaan dalagu'utti jiraniifii, waan isaan dalagu'uu taa'an , hunda beekhaa waa takka isarraa hin dho-khattu,

*Nama Rabbiin irraa jaalataa beekhan malee , kan isa shafa'uu iznii isaanii godhe malee , nam tokkollee hin shafa'an , araara Rabbiirraa hin barbaadaniif,

28} *Isaan sodaa Rabbii keessa garaan boc-cisa, sodaa kabaja'aati sodaatanii qixaaxa isarraa ifin amanan.

*Namni malaayka'arraa an Rabbii achitti Rabbi ifiin je'u, sun ibliisii, kan, an Rabbii , na ibaadaa je'ee cifraa isaa ajajee,

*San, ibidda jahannamiin galata isaa galchina ,

29} *Akkasitti warra rabitti waa qindeessu hunda ibiddaan jazaa isaanii galchina.

*Si warri Rabbi moromu , hin beynee?

*Akka sami'iifii dachiin, kutaa takkittii kan qaawni jidduu hin jirre, walitti maxxantuu taate?,

*Kan eegasii adda buqqifnee , samii torba

ta wal gubba'aa goonee, dachi'is torba goone hin beynee,, takkaa makgnaan isaa: samii hin roobne, akka roobdu godhu, dachii hin magarsine akka magarsitu godhu kana makgnaan {fataqaa} qowlii tokkoratti

*Bishaan sami'ii bu'uufii kan dachi'ii bayuun waa hunda jiraachifnee, waan mayruufii kanille'ee bishaan sababaa jiru'uu isaa goone jechu'u,

30} *Si kana hunda laalanii tokkummaa tiyyatti hin amananii? akkan an tokko taye, hin dhugo'oomsanii?.

*Gaara gurguddaa dachii keessa dhadhabnee jirra ,

وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ

وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ

وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾

وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ

فَذَلِكُمْ نَجْرِيهِ جَهَنَّمَ

كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا

أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتْ رَتْقًا

فَفَتَقْنَاهُمَا

وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ

أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ

*Akka dachiin warra isi'irraa jiruun hin
sossoonef,

أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ

*Gaarotii san keessa karaa goonee jirra ,

وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا

31} *Akka karaa san deemanii haajaa isaan-

لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

itti qajeelan, hoggaa biyya takkarraa takkatti dabran, waan biyya hedduu gaarri
adda babaasuf odoo Rabbiin karaa gaara san keessan namaa baasuu baatee,
silaa walitti dabruun ni jabaata

*Samii gombisaa dachi'ii goonee jirra gom-
bisaa jigu'urraa, yookaa badu'urraa eeggame
,kan utubaa malee ol fuudhame,

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا

*Ormi kuffaaraa aayata yookaa alaamaa
dandeytii teenyaa tan samii keessatti uumne
,kan akka adu'uu, ji'aa, urji'ii laalanii hin
amananii,

وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا

32} *Irraa gara galan, silaa odoo qalbi'iin laa-
lanii, akka namni isii uume tokko taye, dhu-
gumaan hubatan.

مُعْرِضُونَ ﴿٣٢﴾

*Rabbiin isa halkaniifii guyyaa uume,

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ

*Isa adu'uufii ji'a uume,

وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

*Hundinuu adu'uufii ji'a, urjiin,

كُلِّ

33} *Falaka keessa, akka namni bishaan da-

فِي فَلَاكِ يَسْبَحُونَ ﴿٣٣﴾

akhu bishaan keessa deemutti yaa'an, falakni waan guddoo akka dhagaan daa-
khu'uu, takkaa inzirtiin naannoytutti naannawu kan waan samii keessa jiru
hunda oofu , takkaa falaka jechuun sami'i tan wanni yaa'u tan akka adu'uu hu-
ndi keessa deemtu akka markabni bahara keessa deemutti. ormi kuffaaraa Mu-
hammad ni du'aa, hoggaa san hara irraa baafanna je'anii, gammachuu mul'i-
fnaan, Rabbiin aayata buusee nabi Muhammadiin akki je'e.

*Ilma namaa kan si dura dabreef zalaalamii
, addunyaa tana keessatti hafuu hin goonee,

وَمَا جَعَلْنَا لِلْبَشَرِ مِنْ قَبْلِكَ الْخَلْدَ

34} *Si yoo ati duute, isaan hin du'anii, zala-
alamii addunyaa tana keessa taa'anii.

أَفَايْنَ مَتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٤﴾

*Lubbuun hundi addunyaa tanarratti hadhaa
du'aati dhandhamti,

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ

*Waan hamtu'uufii waan gaari'iin isin mok-
korra n, waan akka hiyyumma'aa, dhukk-

وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ

ubaa, waan akka durumma'aa, waan akka fayya'aatin , isin mokkorra,

*Isin laalu'uu jecha waan hamtu'urratti ni obsitan moo hin obsitan, waan gaari'irratti galata Rabbiif galchitan moo hin galchitan jechaa laalu'uuf ,

35} *Hundi keessan gara keenya debitanii , waan addunya'arratti dalaydanirraa isin gaafanna , kan tole jannata seensifneeti, kan bade ibidda seensifna.

*Ormi kuffaaraa hoggaa ijaan si arge

*Sin khabajanii, qishna'aaf si qabatan, si xiq-qeessan,

*Wanni [hoggaa si argan] waliin je'an, si isuma kanaa? kan sanama taabota keessan arrabsu,

36} *Isaan Rabbi tokkichatti kafaran, waan

inni aakhiraa isaan yaadachiisu`uu isaanitti erge, kan akka anbiyootaa , kita-abbanii, hin qeebalanii ni didan, isaan kanuma, sanamni mukni Rabbi tayuu yaadan , waaqni Rabbi tayuu didan, kun wallaala hoonga gaye, ormi kuffaaraa yoo wanni Muhammad dhufeen, diin isaa, kun, haqa tayee, dhagaa samii nutti roobsii nu fixi, yaa Rabbi je'anii , khadhannaan , Rabbiin aayata buusee akka je'e.

*Ilmi namaa jarjararraa uumame , waa hundatti ni jarjarfata, odoo waan isa miidhullee taatee, duuba akkasuma kuffaarri makkaa, waan isaan miidhu barbaannan Rabbiin akki je'een :

*Waytii balaan isinitti buutu isinan agarsiisu'uu taa'aa,

37} *Azaaba yookaa balaa san hin jarjarsiif-

atinaa duuba lola badrii keessatti isaan agarsiise, kan lola dura dursoo nabi Muhammad, isaanitti duule keessatti, namni gurguddaan isaanii, torbaatamni irraa dhume torbaatamni boojiyame.

*Ormi guyyaa qiyama'aa dhugo'oomsuu didu wanni je'u:

*Guyyaan qiyaama'aa kan isin ni dhufa je-

فِتْنَةٌ

وَإِنَّا تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا

إِن يَنْخِذُونَكَ إِلَّا هُزُؤًا

أَهَذَا الَّذِي يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ

وَهُمْ يَذْكُرُ الرَّحْمَنَ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٦﴾

خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ

سَأُورِيكُمْ آيَاتِي

فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٧﴾

وَيَقُولُونَ

مَتَى هَذَا الْوَعْدُ

ttan yoom dhufa?,

38} *Yoo kan dhugaa dubbattan taatan?
duuba Rabbiin akki je'e .

*Warri Rabbitti kafare kan akkas je'u sun
,odoo beekhee ,

*Waytii guyyaa qiyaama'aa ibiddi fuula isa-
anii gubu kan fuula isaanirraa,ibidda deeb-
isuu hin dandeenye,

*Kan dudda isaanirraa ibidda deebisuu hin
dandeenye,

39} *Kan isaan tumsa hin arganne, odoo
silaa haala isinitti ,guyyaa qiyaama'aa dhufu
beekhanii waa akkas hin je'an, haa tayuu
wallaalatu akkas isaan jechisiisee.

*qiyaaman isinitti dhufi,

*Dingatatti ,hatattamatti ,isaanii ifirraaquban
qabne, sardamatti,

*Duuba isaan dhamaafti,

*Duuba qiyaamaa cinqii guddo'oon, deemtu
san ifirraa deebisuu hin dandayan,

40} *Qaaxaroon isaanii hin qabamtu ,akka
dili'irraa towbataniif, towballeen isaanirraa
hin qeebalamtu, waan waytii towba'aa dhu-
mteef.

*Yaa ergamaa kiyya Muhammad ergamo-
onni si dura ummata dabretti ergine, hedd-
u'uutu ,xiqqeeffame ,ummanni isaanii isaan
kijibsiisee ,kaan dhawanii, kaan ajjeesanii,
kaan arrabsanii,

*Duuba warra isaan xiqqeessetti, bu'e,

41} *Azaabni isaan nurraa fago'oo, nutti hin
bu'u je`anii, qishnaa godhatan,itti bu'ee ,dhu-
manii ,duuba warra si xiqqeesses akkas go-
onaa haa beekkatanii.

*Warra si xiqqeessu kan Rabbitti amanuu
diduun, akki jettu:

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾ لَوْ

يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا

حِينَ لَا يَكْفُوفُونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ

وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ

وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٣٩﴾

بَلْ تَأْتِيهِمْ

بَغْتَةً

فَتَبْهَتُهُمْ

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا

وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٤٠﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ

فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ

مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤١﴾

قُلْ

*Eenyu namni halkaniifii guyyaa isin tiysu?,

مَنْ يَكْلُوكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
مِنَ الرَّحْمَنِ

*Azaaba Rabbirraa,yoo guyyaa takkaa hal-
kan isinitti buuse, namni isin tiysu takkaa
azaaba Rabbii isinirraa dhoowwu hin jiru,
42} *Ormi kuffaaraa sun, qur'aana Rabbii
isinirraa gara galan,dubbii isaa gad qabanii
hin laalan .

بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٢﴾

*Si ormi kuffaaraa sun, nuu achitti Rabbii
waan hamtuu isaanirraa dhoowwu qabanii,
*Rabbiin hedduun ,isaan Rabbii achitti gab-
baran sun, lubbuu ifiituu, gargaaruu hin dan-
dayan, tanaaf jecha warra isaan gabbaru gar-
gaaranii , waan hamtuu irraa dhoowwu hin
dandayan

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا
لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ

43} *Isaan azaaba keenyarraa nagaya hin ba-
afaman, hin tiyfaman.

وَلَا لَهُمْ مَتَابِعُ حَبُوبٍ ﴿٤٣﴾

*Warra Rabbii isaanii moromu kana qan-
aniifnee jirra, waan jiraataniin hunda isaanii
kenninee,

بَلْ مَنَعَنَا هَؤُلَاءِ

*Akkasuma abbootii isaanillee qananiifnee
jirra,

وَأَبَاءَهُمْ

*Hanga qananii keessatti umriin isaanii dhe-
erettetti, kan saniin dagamanii, waan haqarra
jiran if seyanaa, Rabbitti amanuu dhiisan,
waan sanamni isaan gabbaran isaanii kenne
seyanaa,

حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ

*Si hin arganii? hin gorfamanii?,

أَفَلَا يَرَوْنَ

*Akka nuti lafa isaanii kenninetti dhufnee,

أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ

*Moggaa isi'irraa duraa ir'ifnu nabi Muham-
mad, takkaa ormi islaamaa duraa qabatee,

نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا

44} *Duuba gaafana isaantu mooyte mooyte

أَفَهُمْ أَغْلِبُونَ ﴿٤٤﴾

ni mooyaman? dhugaa yoo taate ni mooyaman, namni mooyate, nabiifii orma
islaamati, duuba kanaan, akka dubbiin harka Rabbii jirtu hin beekhanii ? akka
waa takka sanamni isaaniin hin tarre hubatanii,Rabbii dandeytii guddoo qabutti
hin amananii

*Wanni kuffaaran jettu : wannin an isin

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ

itti fidu, kan azaabarraa isiniin sodachisu ,waanin Rabbirraa fuudhee isiniin gayu malee, waanan if biraa kaasee isiniin je'uu mitii, haa tayuu namni Rabbiin qalbii isaa duuche san hin beekhu,

45} *Warri gurran qabne,yoo yaamtee wahi-

وَلَا يَسْمَعُ الصَّعِيرُ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ ﴿٤٥﴾

rraa dhoowwite,yaaminsa kee hin dhagayuu waan ati irraa dhoowwiturraa hin deebi'u, ormi kuffaaratis akka orma gorran qabneetii, qalbii isaanii Rabbiin duuchee jiraa, waan dhagayaniin hin gorfaman, ittin fayyadaman .

*kuffaarri hoggaa nuti qananiifne,qooqu kun ,yoo wanni xiqqoon isaan tuyxe,

وَلَيْنَ مَسْتَهْمِرْفَحَةٌ

*Balaa Rabbii keetirraa, wanni xiqqoon shaf gootee, isaanirraa baate azaaba Rabbirraa,

مِنَ عَذَابِ رَبِّكَ

*Ni je'an, baaraganii,

لَيَقُولُنَّ

*Yaa badii teenya ,

يَوَيْلَنَا

46} *Nutu warra cubbuu dalage Rabbitti waa qindeessinee, Muhammad kijibsiisu'uun .

إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٦﴾

*Guyyaa qiyaama'aa miizaana qixxe`eeti

وَضَعُوهُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ

dhaabna, kan dalagaan nama hundaa , ummata hundaa itti miizaanamtu, miizaanni {siraax}dura eega hisaabatii,warri hin hisaabanne ni dabra ,miizaanni shanacha lama qaba, dalagaan gaarin kan mirgarra kaayamti. hamtuun ka bita'arra kaayamti, yoo dalagaan isaa gaaruma qofa taate kanuma mirgaa qoffarra kaayamti, hamtuu qofa taatu bita'arra kaayamti, dalagaan kuffaaraa ni miizaanamti, tan kufrii hin tayin ibidda isarraa xiqqeessu'uuf. utubaa miizaanaa jibriiltu qaba, miikaa'iil ni eega,

*Nabseen takkalleen hin miidhamtu kheyrin isiin dalayde , duraa ir'ifamtee sharriin itti ida'amu'uun ,

فَلَا نُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا

*Yoo wanni namni dalage ,dalagaa waan xiqqoo hanga miizaana firii shifu'uu [sanaaficaa] takkaa sanirra xiqqo'oo taate ,

وَإِنْ كَانَتْ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ

*Dalagaa xiqqoo san finneeti, miizannafii, waa takka duraa hin baddu,

أَيْنَابِهَا

47} *Nutu hisaaba akkaan beekhun,kan waa takka nurraan dhukhanne gorsaaf ni gaya, maalif? namni Rabbiin dalagaa tiyya hunda narratti hisaabaa beekhe sodaa Rabbiiti ida'ataa.

وَكُفَىٰ بِهَا حَسِيبِينَ ﴿٤٧﴾

*Nabi muusa'aafii, nabi haaruunii kenninee jirra

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ

*Kitaaba towraat, kan haqaafii,baaxila , ha-raamifii halaal, adda baasu,

الْفُرْقَانَ

*Kan ifaa dukkana wallaalatiifii ifaa dukkana kufri'ii taye,

وَضِيَاءَ

48} *Kan gorsa warra Rabbi sodaatuu taye.

وَذِكْرَ الْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

*Isaan warra fago'otti Rabbi sodaatu kan odoo ijaan hin argin, waan inni je'u dhugo'o'oomsan ,

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ

49} *Isaan warra guyyaa qiyaama'aa sodaatu kitaaba jara saniif tolu muusa'aafii obboleessa isaa haaruunif kenninee jirra.

وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٤٩﴾

*Qur'aanni kun kan barakaa heddommaatu.

وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ

*Gabricha keenya Muhammadirratti isiniif buufnee,

أَنْزَلْنَاهُ

50} *Si isin,qur'aana kana qeebaluu diddani ? odoo inni kitaaba jabaa beekkomsa addunya'aa aakhira'aa keessa jiru tayuu isaa, beytanuu.

أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٠﴾

*Nabi ibraahiimif qajeelloo isaa kenninee jirra, beekkomsa diinifii dunya'aa isaa kenninee jirra,

❖ وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ

*Odoon saalfatin,takkaa hin balaghin,

مِنْ قَبْلُ

51} *Ibraahiim beekkomsa nuti isaa kennine san, haqa godhataa beynee jirra.

وَكُنَّا بِهِ عَلِيمِينَ ﴿٥١﴾

*Gaafa abbaa isaatiffii ummata isaatin je'e :

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ

*Maali suuraan dilli kun ,tan dhaga'aafii ,sibiilafii, ziqiyaafii,waan biraa,kan Rabbiin uumerraa harka keessaniin tolchitanii dhadhaabdan?,

مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ

52} *Tan isin irratti wal geessanii ibaaddan Rabbi jettanii,isiin sanama taabota torba-atamii lama .

الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾

53} *Jennaanin wanni isaan nabi ibraahiimin je'an :abbootii teenya tan sanama kana

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ﴿٥٣﴾

,gabartu garreetuma nus isaan jala deemnee,
gabbarre je'an.

□

54} *Jennaanin nabi ibraahiim akki je'een:
isiniifii abaabonni keessanilleen, suuraa tana
ibaadu'uun jallina mul'ataa keessa jirtan.

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

٥٤

*Jennaanin,si waan dhuga'aatin nuu dhuftee,
akkana jettamoo?,

قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ

55} *Nutti taphatta? je'aniin.

أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّعِينِينَ

*Jennaanin,yaa jarana an waa isinittin ta-

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

phadhuu waan dhuga'aatinin isinii dhufe ,wanni isin gabbartan kun,waa Rabbii
miti ,waan isin harka keessaniin tolchitan,Rabbiin keessan kan ibaadaa haqa
godhatu Rabbii sami'iifii dachiidhati,

*Kan isii hin jirre, kan wahirratti hin laa-
llatin uume,

الَّذِي فَطَرَهُمْ

56} *An waanan je'u kanarratti warra ragaa
bayurraayi, warra waan san beekkomsa dhu-
ga'aa beekurraayi.

وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ

57} *Ammoo isaan dubbii isaa dhagayuu
dinnaan Rabbiin khakhatee akki je'een asna-
ama keessan caccabsu'uufin jaatanii godha
eega isin biraa yaatanii, dirree iidaa dha-
qu'uuf jecha .

وَتَأْتِيهِمْ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا

مُدْبِرِينَ

*Duuba ibraahiim asnaama san caccabsee,
hurreesse, qottoo dhaga'aan cabsan fudhatee,
*Sanama isaanii guddaa malee, isa qottoo
irratti fanniseeti lakkise,

فَجَعَلَهُمْ جُودًا

58} *Akka isatti deebi'anii, waan inni sana-
ma biratti dalage arganiif .

إِلَّا كَيْدًا لَهُمْ

لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ

*Duuba eega deebi'anii,waan inni dalage
arganii wanni je'an

قَالُوا

*Eenyu namni Rabbii keenyatti, dalagaa ha-
mtuu tana dalage? eenyu namni akkatti ca-
ccabse?,

مَنْ فَعَلَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا

59} *Inni dhugumaan warra cubbuu dalagee
if miidherraayi je'an .

إِنَّهُ لِمِنَ الظَّالِمِينَ

*Warri hoggaa nabi ibraahiim khakhatee sanama kana nan caccabsa je'u dhagaye, akki waliin je'e ,

قَالُوا

*Gurbaa dargaggeessa tokko dhageenye

سَمِعْنَاكَ

*Kan sanama arrabsee xiqqeessu.

يَذْكُرُهُمْ

60} *Kan ibraahiim isaan je'an .

يُقَالُ لَهُ يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٠﴾

*Mee fuula namaa dura fida'aa gaafadhaa ,namni fidaa je'e {numuruuz} ,

قَالُوا فَاتُوبَ إِلَيْهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ

61} *Warri hoggaa inni caccabsu arge, yoo jiraate ragaa itti bayaa.

لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٦١﴾

*Finnaan akki je'aniin,

قَالُوا

62} *Siitu Rabbii keenyatti akkana dalagee yaa ibraahiim je'aniin.

أَأَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا يَا لَهْتَ يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٢﴾

*Jennaanin irra guddaa sanamaatu kana dalagee,

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا

*Mee sanamoota kana nama akkana dalageraa gaafadhaa,

فَسَأَلُوهُمْ

63} *Yoo kan dubbatan taate je'een.

إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ ﴿٦٣﴾

*Duuba if keessa deebi'anii ayli'iin laalanii, akki je'an namni roorroo ifirraa hin deebifne kan waan fedhu dalaguu hin dandeenye akkamiin Rabbi taya ?,

فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ

64} *Wanni ifiin je'an: isin waan hin dubanne gabbaru'uun warra dilii, yookaa cubbuu dalagee if miidhee je'anii qajeelan .

فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٤﴾

*Haa tayuu eeguma akkasitti ayli'iin arganii ,qajeelaniiyi, kufri'itti deeffamanii ibraahii-min moromu'utti seenanii, akki je'aniin,

ثُمَّ نَكَسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ

65} *Yaa ibraahiim akka sanamni hin dubanne beeytee jirtaa,akkamitti gaafadhaa nuun jetta je'aniin.

لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ ﴿٦٥﴾

*Jennaanin duuba Rabbii achitti bakka Rabbi ibaaddan,waan isin hin fayyanne, rooba faa isiniif roobsee,

قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا

يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا

66} *Waan yoo ibaadduu dhiifan isin hin dararre, ibaaddanii, dhagaa waan fayyanne, kan waan dararre, gabbartanii?.

وَلَا يَضُرُّكُمْ

*Isiniifii wanni isin Rabbii achitti ibaaddanilleen uf ajaa fukkina, je'een .

أَفَلَا تَكْفُرُ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ

67} *Si akka asnaamni, takkaa wanni isin harka keessaniin tolchitan, ibaadaa haqan godhanne hin beytanii? ayli'ii laaltanii ?.

أَفَلَا تَعْقِلُونَ

*Ibraahiim akkas jennaanin, walii galanii ibraahiim kana gubaa,

قَالُوا حَرِّقُوهُ

*Rabbii keessanii tumsaa, ibraahiim gub-uudhan

وَأَنْصُرُوا إِلَهَكُمْ

68} *Yoo sanama keessan gargaaru'uu kan

إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ

dalaydan taatan je'an..akkasitti qoraan, walitti qabani, qabani, hunda isatti ibidda qabsiisani hoggaa inni oow'uu keessa itti dhiyaatuu nama kutu, shinbir-roo isa gubbaa maruu kutu, karaa ittin darbaniin dhabanii, booda keessa mala furgaasa'aan itti darbu'uu baasani hoggaa mata'aa miila isaa walitti hidhani furgaasa'arra kaayani fago'orraa itti darban, Rabbiin akki je'e.

69} *Hoggaa isaan ibiddatti darban wanni

قُلْنَا نَارُ كُوفِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

jenne:yaa ibiddana qabbana nagayaa ibraahiimif tayi , duuba akkasitti haada hidhaniin malee, kan waa takka qaama isarraa hin gubin, oow'i ibidda sanirraa deemee ifni isaa qofti hafe, odoo Rabbiin {qabbana nagayaa tayi} je'uu baatee {qabbanaa tayi} qofa je'eenii silaa qabbanaan du'a, odoo Rabbiin {ibiddaan ibraahiimif qabbanaaye} je'uu baatee, {qabbanaayi} qofa je'ee silaa nama tokkollee hin miidhu hin gubu, nabi ibraahiim torbaan tokko, yookaa afurtama yookaa shantama, achi taa'e, bishaanifii nyaatafii, uffanni, afanni hundi, jannat-arraa isaa dhufteeti, jibriil dhufee wajji taa'ee, booharse, nabi ibraahiim akki je'e : hangan ibidda san keessatti qanani'e takkaa jiruu tiyya keessatti hin qananiine, gaafas umriin isaa kudha jaha, takkaa diiddamii jaha, gaafa inni ibiddatti darbame, wanni hundi ibidda dhaamsu'utti seente cittu milkii malee, tanaaf isii ajjeessun karaa godhame, Rabbiin akki je'a .

*Ormi kuffaaraa sun, hamtuu ibraahiimitti yaadan, isa gubuu fedhanii ,

وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا

70} *Haa tayuu waan ka'aniif isaan han qi-

فَجَعَلْنَاهُمْ الْأَخْسَرِينَ

fnee, warra waan fedhe dhabee, hoongayee, khasaarama isaan goone , akkasitti mootichi zamana sanii numruuz ibraahiim nagayaan ibidda keessa taa'u argee

,itti lallabee ,humna Rabbii keetii argee bayi je'eenii, bayee , numruuz warre-
egan Rabbii keetif ,hanga kuma afurii, qalaa je'een, yoo amante malee ,Rabbiin
,sii kaafiraa sirraan qeebaluu je'een ibraahiim, jennaan numuruuz an mootu-
mmaa tiyya dhiisee, waan amanuu, haa tayuu Rabbii kee jabaa kanaaf ware-
ega numan qala je'ee, qalee, nabi ibraahiim tuquu dhiisee ibraahiim biyya isaa,
iraaqii deemee shaamitti gale. tanaaf Rabbiin akki je'e .

*Ibraahiim nagaya baafne, waan kuffaarri
isatti yaaderraa,

وَبَيِّنَاتٍ

*Akkasuma ilma obboleessa isaa {luux}
nagaya baafne,

وَلُوطًا

71} *Iraaqirraa biyya barakaa namaaf kee-

إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَدَرْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

ssa keenye tan lagaafii muka heddommaatutti galchine nabi ibraahiim hoggaa
iraaqirraa bayu, jaartii isaa saara'aafii ilma obboleessa isaa luux ilma haaraanin
wajji baye, hanga shaam gayee,eega sanii,misra dhaqee, eegasii shaam falas-
xiinitti deebi'etti,ammoo {luux}biyya {mu'tafikaa} je'amtu qubsiisee, tan ha-
nga guyyaa tokkoo ganda nabi ibraahiimirraa fagaattu.

*Nabi ibraahiimif ilma {is haaq} je'amu ke-
nninee jirra, waan inni ilma nu khadhateef
jecha.

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ

*Ammas ilma ilma isaa {yakgquub} ilma
ishaaq isaa kenninee jirra ,

وَيَعْقُوبَ

*Isaa idaanee hanga isa khadhaterra, ma-
alif? inni ilma khadhate malee ilma ilmaa
hin khadhanne,haa tayuu Rabbiin ilma isaa
kenneeti ida'ee ilma ilmallee isaa kenne,

نَافِلَةً

*Isaafii ilmaan isaa ishaaqifii ilma isaa
yakgquub,

وَكُلًّا

72} *Warra gaarii goonee jirra.

جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٢﴾

*Ammallee imaamman isaan goonee jirra
,warra namni jala deemu,

وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً

*Kanneen nama qajeelchan

يَهْدُونَ

*Gara diinaa keenyaa amrii teenyan,

بِأَمْرِنَا

*Isaanii dhaamnee jirra,

وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ

*Waan gaarii dalagu'uufii,

فَعَلَّ الْخَيْرَاتِ

*Salaata salaatuudhafii,

وَأَقَامَ الصَّلَاةَ

*Zakaa baafatu'utti isaan ajajnee jirra, um-
mata isaanitin wajji,
73}*Isaan warra akkaan nu ibaadu, nama
biraatii mitii .

وَأَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا

وَكَانُوا لَنَا عٰبِدِينَ ﴿٧٣﴾

*Luuxif haqaan nama jiddu'utti dubbii laa-
luu kenninee jirra ,
*Beekkomsa sharii'aadhaa isaaf kenninee
jirra,
*Biyyaa dalagaa fokkattuu daleydu keessaa
isa baafnee,balaa ganda sanitti buute jalaa
magaya baafnee jirra , gandi sun { saduum }

وَلَوْ طَآءَ أَيْنَهُ حُكْمًا

وَعِلْمًا

وَيَجْنِيَهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ

الْحَبَشَةِ

je'ama akkuma mu'tafikaa je'amu kan akkasuma buhgayratu luux je'ama, da-
lagaan warri ganda sanii dalaguu ture, tan sanii je'ee Rabbiin isaan balleesse,
dhiirti dhalaa dhiiftee wal koruu, nama karaa deemu, biimbe'een dhawu, wal
duratti dhudhufuu,

*Isaan orma badaa turan,

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ

74}*Warra karaa Rabbirraa baye.

فَلَسِقِينَ ﴿٧٤﴾

*Warra jannata keenyaa keessa,luux see-
nsifnee jirra

وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا

75}*Waan inni warra tola'arraa tayeef .

إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

*Nabi {nuuhg} dubbadhu,

وَنُوحًا

*Gaafa ibraahimifii luux dura,dhufee umm-
ata isatti du'aa'ii godhe, takkaa abaare ,yaa
Rabbi nam tokkollee lafarratti hin lakkisin
je'ee,

إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلُ

*Duuba du'aa'ii isaa, yaminsa isaa dhagee-
nyefii warra kafaretti balaa buufnee,

فَأَسْتَجَبْنَا لَهُ،

*Duuba isaafii, warra isatti amane, safiinaa
yaabbachiifnee, najaa baafne,

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ،

76}*Cinqii guddoo jalaa cinqiin guddoon,

مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

bishaan. sami'ii bu'ee dachi'ii burqee, lafa hunda wal gayee,orma kaafiraa laf-
arraa fixe,gaafa Rabbiin nuuhgin safiinaa tolchii, nama sitti amaneeffii waan
bineensa taye dhala'aa dhiira irraa fuudhii yaabbachiisi jenneenii yaabbach-
iisee, akkasitti bishaan lafa guute jalaa safiinaadhan najaa baafne.

*Najaa isa baafnee isaa tumsinee,

وَنَصَرْنَاهُ

*Ummata aayata keenya kijibsiiserraa isa
hobbaafne,

مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا

*Isaan ummata hamaa ,badaa , kan nabi

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ

nuuhg bara dhibba sagaliifii shantama keessa taa'ee iimaanatti isaan yaamu
,dhagayuu didan ,duuba hin amananii hubannaan yaa Rabbii naa dirmadhu
je'ee, nu yaammannaan, orma san jalaa isa baafnee,

77}*Orma isa dhibe san hunda, bishaanin
lafarraa fin'e.

فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ

*Nabi daawuudifii ilma isaa suleymaan
dubbaddhu,

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ

*Gaafa isaan lamaan adda addaan, firdii,
yookaa murtii adda addaa godhan,

إِذْ يَحْكُمَانِ

*Dubbii ooyruu takkaa keessatti ,

فِي الْحَرْثِ

*Gaafa re'een gandaa , halkan ooyruu san

إِذْ نَفَسَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ

itti jiydee,keessa facaatee midhaan san balleessite,midhaan takkaa hin bilcha-
atin, kan re'ee san, namni eegu bira hin jirre...duuba abbaan ooyru'uu, abbaa
re'ee kasasee nabi daawuudirra fidee, himate, re'een isaa ooyruu tiyya,waa
takka hin hambifnee ni fixxe je'een, jennaan nabi daawuud re'ee isaa hunda fu-
dhu je'ee,mureef akkasitti biraa bayanii, odoo yaa'anuu ilma daawuud suley-
maanitti dhufan,akkamitti dubbii isinii fixe je'eeti suleymaan gaafate abbaan
ooyru'uu re'ee haa fudhatu je'ee, je'aniin, jennaan suleymaan akki je'e : an odo-
'on dubbii tana isin jiddu'utti laalee, murtii tanan tayin, tan gama lachuufuu irra
toltun muraa je'een, duuba wanni inni je'e abbaa isaa daawuud geenyan yaa-
mee, yaa ilma kiyya mee akkam jetteeti murtaa je'een? jennaanin : abbaan ooy-
ru'uu re'ee san fudhatee aananiifii rifeensa isi'itti haa fayyadatuu, abbaan re'e-
edhaa ooyruu san qotee facaasee haa dalagu. duuba hoggaa midhaan tolanii ak-
ka gaafa re'een balleessitee taye, abbaan ooyru'uu ooyruu ifitti deebi'aa abbaan
re'eedhaa re'ee ifitti deebi'a, jennaan daawuud firdiin yookaa murtiin akka ati
itti murte je'ee jaalate ,

78}*Rabbiin akki je'e: hukmiin takkaa fird-
iin isaan lamaanii nuu arguu, nuu beekuu ta-
ate, isaan lachuu haqa qaban, waan laalan
qabanii .

وَكَانَ الْحُكْمُ بِهِمْ شَاهِدِينَ

*Rabbiin akka je'e firdii dubbii tana sule-
ymaan beysifne,

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ

*Daawuudifii suleymaanif nabiyyummaa
kenninee jirra,

وَكَأَلَّا آيَاتِنَا حُكْمًا

*Beekkomsa diinaadhaa, isaan lachuufuu kenninee jirra,

وَعِلْمًا

*Gaarotii nabi daawuudif laaffifnee jirra,

وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ

*Isiin tasbiihga wajji gooti, jalaa qabdi akka yoo muusaye, takkaayuu dadhabbiin itti dhufte, mirqaanuf ,

يُسْحِنَ

*Ammallee shinbirroo akka ajaja isaatin tasbiihga isaan wajji gootuu takkaayuu jalaa qabdu goonee jirra,

وَالطَّيْرَ

79} *Nuutu gaarafii shinbirroo isaaf laaffisuu san dalage.

وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٧٩﴾

*Daawuud qamisa sibiilaa tolchuu barsiifne, Rabbiin sibiila ibiddumaan malee , akka bordodatti isaaf laafise,

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ

*Isiniif tolcha. isiniif jecha isa barsiifne.

لَكُمْ

*Akka hoggaa xilaata keessaniin loltan uffattanii, waan qaama keessan miidhu isinirraa deebisu takkaa dhoowwu, takkaa akka isinirraa dhoowwinuuf,

لِنُحْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ

80} *Duuba isin yaa warra makkaa galata naan galchi tani? qamisa lolaa kan daawuud tolchuu barsiifnee, isin amma itti fayyadamtan kanarratti. nabi Muhammaditti amanu'uun

فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ﴿٨٠﴾

*Suleymaanif qilleensa laaffifnee jirra,

وَأَسْلَمْنَا الرِّيحَ

*Qileensa humnaan akka inni fedhetti deemmu, bubbee yoo jarjaruu isi'ii fedhe, jarjarree, yoo kaan suuta deemtee,

عَاصِفَةً

*Tan ajaja isaatin deemtu,

تَجْرِي بِأَمْرِهِ

*Gara biyya barakaa keessa keenyee, isiin biyya shaamii. shaam biyya isaatin qilleensan isi'irraa, bakka amna baatii takkatti bobbayee gala ,

إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا

81} *Nutu waa hunda beyna, wanni suleym-

وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمِينَ ﴿٨١﴾

aanif waan san kennineef waan saniin ni qajeela malee, hin jallatuun jechaa, beyneti. tanaaf jecha Rabbiin bakka farado'oo qilleensa kenneef, maalif inni duuraan farado'oon duuluu ture, gaaf tokko isaa lola qophaayu faradoo lolaa na du-

ra fidaa, nan tooyadhaa je'ee odoo isii eeguu, heddommina isi'ii keessa waytiin ibaada'aa duraa dabru'uu kaate,hoggaa san faradoo isa dagu'uu kaate san, qaq-qale, Rabbumaaf jecha aaree, duuba Rabbiin bakka isi'ii qilleensa yaabbatee duulun kenneefii, bayaa dhiyaa mooyee, warra lafaa hunda bulche, haa tayuu namni inni itti ergame yahuudaa qofa, inni mootii nama hundaatii ergamaa ilmaan israa'iili .

*Ammas kuffaara sheyxaanaa isaaf laaffif-nee jirra, kanneen bahara lixanii, faaya bahara keessa jiru, isaaf guuran ,

*Akkasuma dalagaa biraatis dalagan tan bahara lixuu hin tayin, tan akka waa jaaru'uu nooraa baasu'uu, birillee tolchu'uu, saabuna baasu'uu ,

82}*Nuti shayaaxiinni sun waan dalagan

san balleessu'urraa eeyna,maalif ormi jinni'ii sun yoo odoo aduun hin dhiine waan dalagan san fixan, yoo dalagaa biraa harka hin kaayin,waan dalagan san deebi'anii balleessan, duuba Rabbiin akkas godhu'urraa eega

*Qissaa yookaa oduu ayyuub dubbadhu

nabi ayyuuba ergamoota Rabbiin banii israa'ilitti ergerraa tokko,inni nama akkaan horii qabu horii,gaalaa re'ee ooyruu joollee hedduu qabaatuu ture, duuba sanumaan wajji inni nama akkaan ibaadaa Rabbii, sodaa Rabbii, galata Rabbii galchuu heddommeysuu ture, sheyxaanni malaaykaa sami'ii tan du'aa'ii isaa gootu dhagaye,hoggaa san aaree sheyxaanni akki Rabbiin je'e: ayyuub wanni si ibaaduf, horii hedduu kenniteefii odoo horii dhabbee akana hin tayuu, waan inni qabu hundan duraa belleessaa, iznii naa godhi je'ee,akkasitti gaala isaa re'ee isaa, ooyruu isaa jinnii itti ergee,sheyxaanni balleesse,duuba sheyxaanni suuraa namaatin dhufee, yaa ayyuub horii kee warra tiysuun wajji dachiin citteenii, liqimsite, ooyrun tee gubatee qilleensi fuudhe je'een, jennaanin {ayyuub} akki je'e : kan duraan naa kenne Rabbii,kan fuudhates isaa,kan kanaarra caalu Rabbiin naa kennu'uun kajeela. je'eenii galata Rabbii galchee, Rabbi ibaaddu akkuma duritti itti fufe, ammas sheyxaanni karaa kanaan ijibaadhee ilmaan isaatin duraa fixaa ,iznii naa godhii je'ee,Rabbiin iznii godheefii, galma joollen isaa keessa jirtu jinnii itti ergee akkasitti sheyxaanni joollee ayyuub fixee,ka'ee suuraa sheekha gudda'aatin ayyuubitti dhufee, booya'aa {ayyuub boochise} hoggaa san Rabbiin inni sheyxaanaa irraa if eegi je'ee, akkasitti ayyuub Rabbii jecha obsee, isumaatu duraanuu naa kennee ammallee isumaatu fudhte je'ee ,Rabbiif galata galche ,hoggaa san sheyxaanni waan fedhu dhabee, ammas qaama isaatin tuqaa iznii naa godhi je'ee,Rabbi khadhate,khadhannaan

وَمِنَ الشَّيْطَانِ مَنْ يَغْوُصُورُ لَهُ

وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ

وَكُنَّا لَهُمْ حَفِظِينَ ﴿٨٢﴾

﴿٨٢﴾ وَيُؤْتِيكَ

Rabbiin waan arrabaafii ayli'iifii onnee hin tayin waan feete tuqi je'een, akkasitti sheyxaanni ayyuubitti dhaqee , isaa sujuudu'utti jiru funyaanitti dhukkuba afuufee ,qaamni isaa hundi dhullaa tayee,belbelee hoyxuu takkaa citto itti gad lakkisee, qaama if hooqe, hanga kotteen dadhabdee, mukhaa gali'idhan if hoqqee qaamni hundi ajaayee gandi ifirraa baasee kophaa dasaa itti jaaranii, jaartii isaa tan {rahgmaa} je'amtu, tan nyaataa dhugaatii isaa fiddu malee, namni irraa baqatetti, jarri sadeen ciccimaan itti amanelleen kanuma diin isaa hin dhiisin,haa tayuu irraa dheysan,akkanatti dhukkuba kanaan amata yookaa bara khudha saddeet taa'e, cinqi'in wajji obsee waan Rabbiin itti buusee jaalatee, jaartin {ayyuub} yaa{ayyuub}odoo Rabbii kee khadhattee silaa balaa tana sirraa deemsisa jetteen, jennaanin, qananii Rabbii keessa hangam takka teenye je'een, bara saddeettama jetteen, jennaan hanganumatti obsuu dadhabee, Rabbii kiyya khadhatuu nan qaanfadha je'een, ayyuub hanga akkatti dhukkubsate onneen,ayliin, arrabni isaa nagaya qabaa takkaa zikrii Rabbii hin dadhabne, haa tayuu odoo akkasitti jiruu raammon qaama isaa guutte onnee isaa nyaatu'uu kaate ,

*Hoggaa san Rabbii isatti iyyatee akki je'e :

إِذْ نَادَى رَبَّهُ

*Yaa Rabbi raammon qalbii tiyya na nyaatu'uufii zikrii tee na dadhabsiisu'uuf deemtii na dhaqqabi,

أَيُّ مَسْقِي الضَّرِّ

83} *Ati irra caalaa nama rahgmata namaa godhuutii je'een.

وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ

*Duuba yaaminsa ayyuub nu yaammate dhageenyefii,

فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ

*Waan isa dararu irraa deemsifne, wanni

فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرِّهِ

Odeeffame ,Rabbiin miilan dachii dhiiti ayyuubin je'ee,dhiitee bishaan burqee bayeefii,bishaan ija burqitee saniin dhiqadhu je'eenii,dhiqatee wanni dhukkuba taye kan qaama isaa gubbaa jiru hundi irraa deeme, eegasi hanga tarkaanfii afurtama tarkaanfatee, ammas Rabbiin lafa dhiiti je'eenii,dhiitee, ijji bishaanii qabbanooytun burqitee, Rabbiin bishaan sanirraa dhugi je'eenii, dhuge, duuba wanni dhukkuba taye kan qaama keessa jiru hundi irraa deemee fayyaa guuttuu fayye, bishaan kana {suuriyaa} biyya imaaminawawi'ii hooraan keesatti na garsiisan bara 1953.

*Nabi ayuubif ilmaan isaa kan duraa dhume torban jiraachifnee kennineef isaan dhal-a'aafii dhiiraa wal keessaa,

وَأَتَيْنَاهُ أَهْلَهُ

*Ammas hangas takkaa ilmaan biraa isaa

وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ

kennine, torban isaaf jiraachifne sanirratti torban biraa jaartin isaa dardaroomtee horteeffii joolleen isaa walii gala khudha afur taatef ...nabi {ayyuub} wanni qab-
aatuu ture, uuda lama tan qamadi'iitifii tan garbu'u, duuba Rabbiin duummessa
lama ajajee , tokko uuda qamadi'itti ziqiya roobsee, tokko uuda garbu'utti meeta
roobsee, nabi ayyuub kaan harkatti fudhate kaan huccu'utti guurate, hoggaasan
Rabbiin nabi ayyuubin hin quufnee? jennaan yaa Rabbi eenyu rahgmata ke-
etirraa quufa je'e, akkasitti Rabbiin horii isaa, kan duraa bade hunda deebiseeffii,
ammas hangas takka irratti ida'eef.

*Wanni waan san hunda isaa goonef, rahg-
mata keenya, if biraa isaa kennu'uufi,

84}* Ammallee akka warra Rabbi ibaaduf,
gorsa tayuufi, akka akka isatti obsanii saw-
aaba sabri'ii argataniifi, hogгаа hunda haala
nabi ayuub yaadatani.

رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا

وَذَكَرَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٤﴾

*Qissaa ismaakgiil ilma ibraahiim kan bara
dhibbaaffii soddoma taa'e dubbadhu,

*Ammallee qissaa nabi idriis ilma shiis ilma
aadam, kan bara dhibba afuriifii shantama
taa'e,

*Ammallee qissaa {zal kiflii} ilma ayyuub
kan halkan dhaabbatee guyyaa soomanu'uuf
if qabe, qissaa jara kanaa ummata keetii
odeessi

85}* Hundi isaanii warra balaa Rabbitti ob-
see , cubbuu yookaa dilii hundarraa if qabuu,
kannen galata sabrii isaanii kennineeffii .

وَأَسْمِعِ

وَأُدْرِكِ

وَذَا الْكِفْلِ

كُلٌّ مِّنَ الصَّابِرِينَ ﴿٨٥﴾

*Rahgmata keenya keessa isaan seensifne,
anbiyaa isaan goone,

86}* Isaan warra tolerraayii {zulkifl} jech-
uun kan if qabe jechuu, wanni akkas je'aniinif, isaatu halkan dhaabbataadhaa
bulee, guyyaa soomanee nama jiddu'utti firdii godhu'uuf, kan hin dallanne if
qabee, waan san guute .

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا

إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾

*Qissaa yookaa oduu {jaalanuun} dubba-
dhu ,nuun qurxummi'ii, xiqqaatuu guddaa-
ttuu, jaalli nuun yuunus ilma matta'aati,

*Gaafa yuunus ummata isatti dallanee biraa
deeme, biyya bayu'uu jecha , kan Rabbin
isan ajajin,

وَذَا التَّوْنِ

إِذْ ذَهَبَ مَعْضِبًا

*Wanni inni seye kan nuti qurxummiin isa liqimsitee garaa qurxummi'ii keessatti rakk-atuu itti hin murin seye,

فَطَنَّا أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ

*Duuba isa biyyarraa badu`u deemu safiinaa

فَكَادَى فِي الظُّلْمَتِ

yaabbatee,baharitti darbamee qurxummiin isa liqimsinaan, isaa dukkana sadii keessa jiru, dukkana halkanii, dukkana bahar, dukkana garaa qurxummi'ii keessa jiru Rabbitti iyyatee akki je'ee

*Yaa Rabbi si malee Rabbiin biraa hin jiru,

أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

*Waan siin hin malle hundarraa qulqullooyte,

سُبْحَانَكَ

87} *An odoo ati iznii naaf hin godhin ummata kiyya keessaa deemu'uun ,cubbuu dalageen jiraa,naa araaramii na dhaqqabii je'e

إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾

*Duuba sababaa du'aa'ii tanaatin khadhaa isaa qeeballee,

فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ

*Rakkoo inni keessa jirurraa nagaya isa baafne,

وَبَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ

88} *Akkuma yuunus rakkoo keessa baafne

وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

warra Rabbitti amane hunda rakkoo keessaa baafna,yoo nu khadhatanii dirmachuu nurraa barbaadan keessattu du'aa'ii yuunus tanaan hadiisa nabii keessa wanni dhufe {namni rakkatee du'aa'ii tanaan Rabbi khadhate Rabbiin waan inni khadhate isaa godhuu oolu jechu' {Laa ilaaha illaa anta subhgaanaka innii kuntu minazzaalimiin} { الظَّالِمِينَ مِنْ كُنْتُ إِنِّي سُبْحَانَكَ أَنْتَ إِلَّا إِلَهَ } je'ee , qissaan yuunus karaa gaba'aan: Rabbiin ummata kum dhib tokko ol gayu kan biyya {niinawaa}je'antu,tan biyya iraaq keessa jirutti erge ,duuba itti amanuu dinnan azaabatu guyyaa sadii booda isinitti dhufa je'ee isaan sodaachisee ifii isaanitti aaree, isaan keessaa badu'uu bayee, markaba yaabbate duuba markabni hoggaa bahara wal'akkaa gayu, deemu didee dhaabbate hoggaa san warri markabaa gabricha gooftaa isaa jalaa badeetu markaba kanarra jiraa,hixaa'aatu mul'isaa, hixaa haa buufannuu, nama hixaan irraa bu'e baharitti darbinaa markabni hoggaa san deema je'anii, hixaa buufannaan ,hixaan yuunusirra bu'ee, qabanii baharitti darbanii qurxummiin guddoon liqimsite, duuba Rabbiin qurxummii sanitti dhaamee wanni je'een foon isaa hin nyaatin,lafee isaa hin cabsin inni rizqii teetii mitii ,garaa keetin mana hidhaa isaa godhee, waan inni waan irratti zigaalamu, takkaa komatamu dalageef,odoo izniin isaaf hin godhamin bahara yaabbatee, duuba garaa qurxummi'ii keessaa Rabbi khadhatee,eega guyyaa afurtam taa'ee, qurxummiin qarqara bahitti tuftee isaa laafate Rabbiin muka baaqila'aa magarsee adu'urraa isaaf gaaddiseessee gugguufon ganamaa

galgala dhufteefii harma isi'ii hodhee ,humnitti deebiteefii jabaatee ummata isatti deebi'ee ,hundi isaanii itti amanee Rabbiin isaan qananiise, maalif isaan hoggaa nabi yuunus guyyaa sadii booda azaabni isinitti dhufa je'ee keessaa deemu'uu, kute, kan wanni nabiyyiin Rabbii je'u, dhuga'aa beekhan ka'aniiti, namaa sa'aan ,xiqqa'aa gudda'aan, bayanii dirree dhaabbatanii, magan je'anii, amanana, Rabbiin azaaba san irraa deebisee nabii isaanii deebiseefii itti amananii dhugo'oomsanii iimaanni isaanii isaan fayyade, waan isaan odoo azaabni hin bu'in dura,jallinarraa deebi'aniif, maalif eega azaabni bu'ee takkaa duuti dhuftee amanuun nama hin fayyadu, namni bishaan liqimse, kan gaarri irra jige faan ,islaamayuun hin fayyadu,waan filannaadharraa bayeef.

*Qissaa nabi zakariyya'aa ummata keetii dubbadhu,

وَزَكَرِيَّا

*Gaafa inni Rabbii isaa yaammate wanni inni je'ee yaammate,

إِذْ نَادَى رَبَّهُ،

*Yaa Rabbi kophaa ilma malee nan dhii-sinii, ilma naa dhaalu na kenni,

رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا

89} *Ati irra caalaa warra waa dhaalutii, kan eega wanni ati uumte hundi dhumtee haftu.

وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٨٩﴾

*Duuba khadhaa isaa irraa qeeballee,

فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ،

*Ilma maqaan isaa {yahgya'aa} isaa kennine,

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ

*Jaartii isaa isaaf tolchine, gadaameysa isi'ii akka dhalu goonee tan duraan hin dhalle ilma san isaaf dhalte,

وَأَصْحَابًا لَهُ زَوْجًا ۗ

*Anbiyooni dubbanne sun

إِنَّهُمْ

*Ibaadaa Rabbitti jarjaran .

كَانُوا يُسْعِرُونَ فِي الْخَيْرَاتِ

*Isaanii rahgmata khajeelu, nu khadhatan,

وَيَدْعُونَ تَارِعًا

*Isaanii azaaba keenya sodaatu nu khadhatan ,

وَرَهَبًا ۗ

90} *Isaan warra nuuf gad je'u.

﴿٩٠﴾ وَكَانُوا لَنَا خَشِيعِينَ

*Maryama tan saalli[dhilti] isi'ii tuqamu'urraa eeyde [tissite] dubbadhu haa namni gorfamuunii ,

وَالَّتِي أَحْصَيْنَا فَزَجَّهَا

*Isi'itti afuufne ,

فَنَفَخْنَا فِيهَا

*Karaa jibriil keenyatiin{ruuhg} jechu jibr-

مِنْ زَوْجِنَا

iilii isaatuu mormoo qamisa isi'iitin itti afu-
ufee {iisaa} ulfooyte, isii dubra amata ku-
dhanii

*Maryamiifii,

*Ilma isi'ii kgiisaa aayata, mukgjizaa dande-
ytii teenyaa goonee jirra, abbaa malee
uumnee ,

91}*Warra aylii qabu hundaaf, namaafii,
jinni'ii ,malaayka'aaf.

*Diinan islaamaa kun,

*Diinaa keessani, kan qabatuun isinirratti
jiru,

*Diinaa tokkicha wal dhabiinsi keessa hin

jirre,kan anbiyoonni aadamirraa qabani hanga nabi Muhammaditti dhufaniin .anbiyoonni ,diin keessatti wal hin dhaban,shari'aa keessatti malee, isaan arka-
ana iimaanaa keessatti wal hin dhabne, akkaataa ibaada'aa keessatti wal dhaban
malee, Rabbitti amanuun, malaayka'atti amanuun ,kitaabban Rabbiin buusetti
amanuun, ergamoota Rabbii hunda dhugo'oomsun, guyyaa qiyaaman ni dhu-
faa dhugo'oomsun, waan ergamoonni Rabbii hundi ummata isaanii hundattin
dhufan, ammoo akkaataa ibaada'aa kan akka salaataa soomanaa fuudhaa faa
keessatti, wal dhabuun waanuma jiraati, haa tayuu diin tokkichaa wal dhabni
keessa hin jiru, diinan Rabbii tokkichaa sun diin islaamatii diinaa islaamaa
qabadhaa

92}*An Rabbii keessanii.tokkummaa tiyya
yaadaa na ibaadaa akka islaamni je'utti

*Gabroottan kiyya gariin amrii diin keessatti

arkaana iimaanaa keessatti,adda babayan,isaan yahuuda'aafii nasgaara'aa kan
tokkummaa Rabbii, kan anbiyoonni dhufeen dhiisanii, Rabbiin sadii takkaa
ilma Rabbiiti je'anii, malaaykaa gari'itti amananii ,gari'itti kafaranii,anbiyaa
gari'itti amananii gari'itti kafaranii,kan anbiyoonni isaanii hundatti amanaa
je'uun didanii adda babayan,

93}*Hundi isaanii gara keenya deebi'anii ,
kan haqarra jiru jannata geessineeti, kaan
azaaba geessina, tokkoon isaanii nu harkan
bayu.

*Namni waan gaarii dalage,

وَجَعَلْنَاهَا

وَأَبْنَاءَ آيَةٍ

لِلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾

إِنْ هَذِهِ

أُمَّتِكُمْ

أُمَّةً وَاحِدَةً

وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٩٢﴾

وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ

كُلُّ إِلَهٍ لِّتَارٍ جُجُوعٌ ﴿٩٣﴾

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ

*Isaa Rabbiifii ergamaa isatti amane,

وَهُوَ مُؤْمِنٌ

*Wanni waan gaarii inni dalage san duraa dhoysu hin jiru ,

فَلَا كُفْرَانَ لِسَعِيدِهِ

94} *Nuti waan inni dalage ni katabna afi. Malaaykaa waan inni je'uufii waan inni dalagu katabdu nama hundatti goonee jirraa, duuba sawaaba waan gaarii sanii ni keninaafi guunnee,

وَإِنَّا لَهُ كَنُيُوتٌ ﴿٩٤﴾

*Warra biyya takkaa kan dilii isaanitiif, lafarra fin'erratti haraami dhoowwama

وَحَرَامٌ عَلَى قَرْبَيْهِ أَهْلَكُنْهَا

95} *Isaan addunya'arratti deebi'uun, haraami addunya'arratti deebi'anii, amananii, waan gaarii dalaguun, dandayan, hanga qiyaaman dhaabbattutti.

أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٥﴾

*Gaafa ya'juujifii ma'juuj gaarri itti hidhame

حَقٌّ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ

sun, duraa banamee bayan, isaan gosa lamaa tan zulqarneyni gaara tokko duubatti itti cufe, kan bayu'uuf tattaafata godhu'utti jiran, kan hanga qiyaaman dhuffutti achii bayuu hin dandeenye gaafa qiyaaman dhiyaatte ni bayanii,

*Isaan gaafas qeyra takkaa tabba hundarraan

وَهُمْ مِّنْ كُلِّ حَدَبٍ

96} *Ori'aadhaa bu'an , dachii hunda wal

يَنْسِلُونَ ﴿٩٦﴾

gayan,ormi kun guyyaa afurtama taa'a ,guyyaan duraa dheerina hanga amataati ,kan lameysa'aa hanga baati'iiti,kan sadeessa'aa hanga torbaaniti kuun akkuma guyyaa keenyati, ya'juujii ma'juuj bayuun eega nabi iisan bu'ee { dajjaal } ajjeeseysi

*Gaafas qiyaaman dhiyaatte baallamni ha-

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ

qaa dhiyaate,alaaman qiyaaman dhiyaatu'uu khudhanii: Aara, Dajjaal, Daa-bbaa ,Aduu lixaan bayuu,Nabi kgiisan bu'uu,Ya'juujifii ma'juuji ,Lafti cituun ,Sadii argamuu, takka bayatti,takka dhiyatti ,takka biyya arabatti,kan irraa bo-odaa ibidda yaamanii bayee gara shaam nama oofu,

*Hoggaa qiyaaman dhaabbatte,

فَإِذَا هِيَ

*Ni dhaabbatti,

شَخِصَةً

*Ijji warra Rabbitti kafaree, hammeenya guyyaa sanirraa,gaafas wanni isaan je'an

أَبْصَرُ الَّذِينَ كَفَرُوا

*Yaa badii teenya,

يَنُوبِلْنَا

*Nuti addunyaa keessatti guyyaa kana dag-
annee jirra,

فَدَكُنَا فِي عَقْلٍ مِّنْ هَذَا

97} *Nuti ergamtoota Rabbii , kanneen gu-

بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٧﴾

yaa kana nutti odeessan kijibsiisu'uun if miinee jirra je'an, balleessaa fudha-
tuun waan isaan fayyadu seyani, akkas je'an. haa tayuu sun isaan hin fayyadu...
wanni warra kafareen je'amu.

*Isiniifii wanni Rabbii achitti Rabbii godha-
ttanii, gabbartan hundi,

إِنَّكُمْ وَمَنْ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ

*Qoraan jahannami, waan isaan bobeessani ,

حَصَبُ جَهَنَّمَ

98} *Isiniifii isaanilleen ibidda jahannam
seentan.

أَنْتُمْ لَهَا وَرِدُونَ ﴿٩٨﴾

*Wanni isin Rabbii achitti gabbartan sun ,
odoo Rabbi, dhuga'aan tayanii,

لَوْ كَانَهُمْ يُشْرِكُونَ

*Silaa ibidda jahannam seenanii hin gu-
batan,

مَا وَرَدُوهَا

99} *Wanni Rabbii achitti gabbarameefii
warri isaan gabbarelleen ibidda jahannam
keessa zalaalamii taa'anii gubatan.

وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٩٩﴾

*Warra ibiddaa saniif qooqa hamtuu ibiddi
baafatu, jabdu'uutu jira,

لَهُمْ فِيهَا زَوْجٌ

100} *Isaan ibidda keessatti didichaa isaatif

وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

waan biraa hin dhagayan, khoqiinsa jabaa ibiddi sun khoquuf jecha .Rabbiin
warri Rabbii achitti gabbarameefii, warri gabbaralleen ibidda seenan jennaan
namni tokko nabi Muhammad gaafatee akki je'e :uzeyrifii kgiisa'aa ,malaayk-
onni warra gabbaramerraayii, isaanis warra gabbareen wajji gubatanii je'e,
hoggaa san Rabbii aayata buusee akki je'e .

*Warri azaabarraa najaa bayuun, jannata
seenun nu biratti isaaf katabamtee, dabarte,
kan akka kgiisa'aa, malaayka'aa, uzeyrii,

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ

101} *Isaan ibidda jahannamirraa ni fage-
effaman.

أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٠١﴾

*Qooqa ibiddaatuun hin dhagayan ,gubatuun
dhiisii, ammoo jannata seenu'uuf irra dabruun,
dubbii tanaan wal hin diigu sun qixa-
axafii mitii,

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا

102} *Isaan waan nabseen isaanii feetu keessa taa'anii qanani'an zalaalamii.

وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾

*Rifachuun guddoon isaan hin geessu, rifa-

لَا يَخْزَنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ

chuun guddoon cinqii guyyaa qiyaama'aati, takkaa gaafa warri jannataaf uumamae hundi jannata seenee warri azaabaf uumame hundi azaaba seenee lachuttu hulaan cufamte kan irraa bayuun hin kajeelamne, takkaa hoggaa: du'a sodaa malee jannata keessa zalaalamii taa'aa. yaa warra ibiddaa, du'a kajeeluu malee ibidda keessa taa'aadhaa zalaalamii gubadhaa je'an. duuba jarri sun gaafas hin rifatan waan Rabbiin najaa isaanii katabeef,

*Warra jannataa san hoggaa isaan qabri'ii bayan, takkaa hullaa jannataa duratti malaaykan isaan afaa baatee wanni isaanin jettu

وَنَلَقَّاهُمُ الْمَلَكُ

103} *Guyyaan kun guyyaa addunya'arratti isinii baallamame, guyyaa waan Rabbiin isiniif kennu'uuf if qabe, hunda keessatti argattanii, ashamaa ashamaa je'aniin.

هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٣﴾

*Guyyaa samii marru dubbadhu,

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ

*Akka malaaykichi {sijilli} je'amu kit-

كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ

aaba. marutti kitaaba dalagaan namaa keessatti katabamte, inni samii sadeessa'aa keessa jiraa, hoggaa malaaykan dalagaa namaa katabdu, waan katabde itti geessite mareeti, achi kaaya, hoggaa namichi du'e. takkaa sijilli jechuun kitaaba jechu'u, maknaan isaa akka kitaabni waan isa keessa jiru marutti, walitti qabutti jechu',

*Akka duraan garaa haadhaa keessatti isin uumnetti nama hunda deebifnee, qabriidhaa kaafnee, dirree qiyaama'atti walitti qabna, qolaan wajji. kan kophee hin qabne.

كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ

*Sun waan nuti baallama seennee if qabiifnee,

وَعَدَّا عَلَيْنَا

104} *Nutu waan baallama seenne san warra akkaan dalaguu, waan san ni dalayna .

إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾

*Kitaabban nuti anbiyootarratti buufne keessatti barreessinee jirra,

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ

*Eega {lowhgalmahgfuuuzg} keessatti katab-

مِن بَعْدِ الذِّكْرِ

nee. takkaa kitaaba daawuudirratti buufame keessatti waan san dubbannee jirra, eega kitaaba zikri je'amu keessatti dubbannee {zikri} towraatii, takkaa qur'aanaa,

*Dachii jannataa,

أَنْتَ الْأَرْضُ

105} *Gabroottan kiyyarraa warra toleetu

بِرِثْمَاءِ عِبَادِي الصَّالِحِينَ ﴿١٠٥﴾

dhaala, warri tole nama iimaanarratti du'e, kanaatu kitaabban san keessatti katabame, Rabbiin jannata nama isatti amanee malee, kaafiraa hin kennu, waan jannanni Rabbi biratti gatii qabuuf, ammoo addunyaa mu'minaafii kaafiralleef kenna waan addunyaan Rabbi biratti gatii hin qabneef .

*Qur'aana kana keessa

إِنْفِ هَذَا

*Waan jannata nama geessu'uuf namaa gayuutu jira, odu'uufii, gorsaafii wanni biralleen

بَلَاغًا

106} *Warra isatti dalaguuf, kan heera qur'aanaa dalaga'arraa oolchuf.

لِقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٦﴾

107} *Yaa ergamaa kiyya Muhammad nuti

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾

wanni si ergineef waan biraatifii mitii, akka rahgmata kgaalama hundaaf taatufi, akka rahgmata waan Rabbiin uume maraa taatufi, nabi Muhammad rahgmata namaati, kan jinni'iiti, kan malaayka'aati, kan mukaa cita'aati, kan kaafiraatifii, kan mu'minaati, nama isatti amaneef rahgmata addunya'aa aakhira'aati, ammoo nama hin amaniniif inni rahgmata addunya'aa qofa, Rabbiin nabi Muhammadii jecha balaa akka ummata dur, kan hoggaa diliin dalagan, lafarraa fixxuu isaanitti hin buusu, odoo diliin san daranii, bakka hundatti dalagamtuu, kan dur yoo gandi tokko qofti dalage dachii isaanin gara galchu

*Waan haqa Rabbii keessatti, wanni Rabbirraa natti dhufe waan biraatii mitii,

قُلْ إِنَّمَا يُوحِي إِلَيَّ

*Rabbiin keessan tokko jechu, inumaa waaqni keessan tokkichaa ,

أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَحْدَهُ

108} *Duuba isin waan Rabbirraa naa dhufa jala deemtanii tokkummaa Rabbii hin yaaddanii? Rabbitti waa qindeysuu dhiisa'aa, Rabbii tokkicha ibaadaa jechu'u.

فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٨﴾

*Yoo waan san qeebaluu didanii irraa gara galan, yoo islaamumma didan ,

فَإِنْ تَوَلَّوْا

*An Isiniin loluu isin beysise ji'iin, dinniina isinii kenne,

فَقُلْ أَذَنْتُمْ

*Akka nuufii, isin wal loluu quba qabaattan , akka dageeti Muhammad nu dhaye hin jenne, lolaa qophaayaa ji'iin,

عَلَىٰ سِوَاءِ

*An hin beekhu dhiyo'o moo,

وَإِنْ أَدْرِي أَقْرَبُ

*Si fago'oo,

أَمْ بَعِيدٌ

109} *Wanni baallamni isinii godhame, sun

مَا تُوْعَدُونَ ﴿١٠٩﴾

azaabaa yookaa guyyaa qiyaama'aatii, kan azaabni keessa jiru , azaabni dhiyo'otti isinitti bu'a moo isinirraa turaa , qiyaaman dhiyo'otti dhaabbatti moo ni turtii, an hin beekhu, kan san baakhu Rabbii tokkicha.

*Rabbiin waan namni qooqa, yookaa sagalee, ol fuudhee je'u ni beekha,

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ

110} *Akkuma qooqa namni gad qabatee suuta dhoysa'aan je'u beekhu, isin jettanuu namni biraa je'uu sirrii teessan hunda beekha

وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١٠﴾

*An hin beekhu,

وَإِنْ أَدْرِي

*Wannin an isin beysise , kan yaroon inni

لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَكُمْ

dhufu hin beekamin sun, azaaba isinirraa booda aansu'uu, isin laalu'uuf tayu'un khajeela waan isin daleydan laalu'uuf isinirraa addunyaa tana keessatti booda aansuu,

111} *Wanni azaaba addunya'arratti isinirraa booda aansuf, akka hanga duuti teessan geessu waan Rabbi isinii hireen qananiitaniifi.

وَمَنْعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١١١﴾

*Nabiin akki je'a yaa Rabbi naafii warra na dhugo'oomsuu dide jiddu'utti firdii godhi je'e,

فَلَرَبِّ أَحْكُم

*Azaaba isaan laalessuun, isaanirraa na aansu'uun je'ee, Rabbi khadhate, duuba Rabbiin lola badrii kan {uhgud} kan {khandaq} kan {hguneynii} keessatti isaan qixaaxee nabi moosise,

بِالْحَقِّ

*Rabbiin keenya kan rahgmata namaa godhu,

وَرَبَّنَا الرَّحْمَنُ

*Kan gargaarsi irra barbaadamu ,

الْمُسْتَعَانُ

112} *Waan isin Rabbiin jettanirratti takkaa

عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١١٢﴾

kaa isa wassaftanirratti, Rabbiin ilmoo qaba jettanii, kijiba irra keessanii, ammallee waan naan jettanirratti kan gargaarsifannuun Rabbii, kan falfalaa naan jettanii qur'aanan walaloo jettan an obseetan Rabbiin isinirratti na gargaaruu eeggadha je'i, je'aa Rabbiin nabi Muhammadiin erge.